T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Din Öğretimi Genel Müdürlüğü

36. HADİS

PEYGAMBERİMİZ'İN DİLİNDEN DUALAR

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ:
«اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَالْجُبْنِ وَالْهَرَمِ، وَالْبُخْلِ،
وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ»

Hadisin Türkçesi

Enes radıyallahu anh'den rivayet edildiğine göre Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle dua ederdi:

"Allahım! Âcizlikten, tembellikten, korkaklıktan, ihtiyarlayıp ele avuca düşmekten ve cimrilikten sana sığınırım. Kabir azâbından sana sığınırım. Hayat ve ölüm fitnesinden sana sığınırım."[36]

Açıklamalar

Resûl-i Ekrem Efendimiz'in çeşitli istiâze yani Allah'a sığınma duaları vardır. Onun namazlardan sonra korkaklıktan, cimrilikten, erzel-i ömürden, dünya ve kabir fitnelerinden Allah'a sığındığını, namazda tahiyyâtı bitirdikten sonra, cehennem ve kabir azaplarından, hayat, ölüm ve kör deccâlin fitnesinden sığınılmasını tavsiye buyurduğunu, ayrıca tembellikten, insanı perişan eden yaşlılıktan ve yine cehennem ve kabir azaplarından Cenâb-ı Hakk'a sığındığını biliyoruz.

Âcizlik; özellikle bu hadiste, hayır ve iyilik yapamamak, yerine getirmek zorunda olduğu dinî ve dünyevî görevleri îfâ edememek anlamında kullanılmıştır. Namaz, oruç, zekât gibi Allah'a karşı görevlerini daha sonraki zamanlarda yapacağını ileri sürerek onları hep ihmal eden nice gençler görülmektedir. Bu yanlış tutumu, ihmalden çok âcizlik kelimesi daha iyi ifade etmektedir.

Tembellik, gücü kuvveti yerinde olduğu halde nefsinin telkinine boyun eğerek hayır ve iyilik yapmamak, Allah'a gerektiği şekilde kulluk etmemektir.

Korkaklık ve gevşekliği yüzünden nefse ve şeytana karşı koyamama hali ve dolayısıyla bir kısım ilâhî emirleri yapamama durumudur. Allah, kendi yolunda cihadı emreder, fakat korkak adam bunu yapamaz. Allah, zâlim karşısında doğruyu savunmayı emreder, ama korkak bu emri yerine getiremez.

İhtiyarlık, insanın aklî melekelerini bir ölçüde yitirmesi sebebiyle iyice ço-

36 Riyâzü's-Sâlihîn, Hadis No:1477 (Müslim, Zikir 50. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Vitir 32; Nesâî, İstiâze 7)

Açıklamalar

cuklaşması, bildiklerini unutmasıdır. Kur'ân-ı Kerîm ve hadîs-i şerîflerde bu hale erzel-i ömür denmektedir. İnsanın şuuru yerinde olarak yaşlanması o kadar mahzurlu değildir. Buradaki ihtiyarlıktan maksat, insanın başkalarının eline avucuna bakması, onların yardımına muhtaç olması, bunaması, anlayışsız ve çekilmez bir hale gelmesidir.

Cimrilik, maddî durumu müsait olduğu halde elindeki imkânları Allah'ın istediği yerlere sarf edememektir. Kur'ân-ı Kerîm'de, insanın harcaması gerektiği halde harcayamadığı şeylerin kıyamet gününde boynuna dolanacağı belirtilmektedir [Âl-i İmrân sûresi (3), 180].

Kabir azâbının bir adı da kabir fitnesidir. İnsanın o daracık, karanlık ve ürperti veren yerde karşılaşması söz konusu olan bu işkenceden kurtulması ve kabrini Peygamber Efendimiz'in buyurduğu gibi cennet bahçelerinden bir bahçe haline getirmesi mümkündür.

Hayat fitnesi, insanın yaşadığı sürece veya hayatının bir safhasında bizzat veya aile fertlerinden biri sebebiyle sıkıntı çekmesidir. Şüphesiz bunlar birer imtihan vesilesidir. Hayat fitnesi ise bunlara tahammül etmemek, hâşâ Cenâb-ı Hakk'a isyana yeltenmektir. Hayat denen emaneti Allah Teâlâ'nın istediği şekilde kullanmamak, ömrü günah bataklığında boşu boşuna tüketmek de bir hayat fitnesidir.

Ölüm fitnesi, insanın henüz hayata gözlerini yummadan önce şeytanın onu imanından etmek için kurduğu tuzağa kapılmasıdır. Münker ve nekir meleklerinin kabirdeki imtihanı da ölüm fitnesi olarak kabul edilmiştir. Bu imtihanları Allah'ın yardımıyla atlatanlar düzlüğe çıkacaklardır. Kaybedenler ise kabir azâbıyla başlayan kötü bir sonla karşılaşacaklardır.

Borç altında ezilmek, insanın ağır bir borç altına girip de borcunu ödeyecek maddî imkâna sahip olmamasıdır. Ağır borç yükünden de Allah'a sığınmak gerekir.

Zâlimlerin başa geçmesi ise kötü idarecilerin halkı ezmesi, onlara zulmetmesi demektir. Halkın ezilip zulmedilmekten Allah'a sığındığı kadar, idarecilige soyunan kimseler de zâlim bir yönetici olmaktan kaçınmalı ve bu hale düşmekten Allah'a sığınmalıdır.

Hadisten Öğrendiklerimiz

1. Hadîs-i şerîfte sayılan hallerin hepsi insanın mânevî dünyasını yıkan birer kötülüktür.
2. Bu kötülüklerden Allah'a sığınmalıdır.